

HENNY THIJSSING-BOER

Melodie uit de verte

**GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER**

1

Toen men het krijsende kind in de armen van de moeder legde, fluisterde deze ontroerd: 'Stil maar, mijn klein popke, stil toch! Jij hoeft niet zo tegen de wereld te schreeuwen, dat doet de wereld wel tegen jou. Later als je groot bent, of nog eerder wellicht...'

Marie Meier, dodelijk vermoeid van de ontzettend zware bevalling, de helse pijnen die ze had moeten verduren, drukte haar lippen tegen het rimpelige kopje terwijl ze prevelde: 'Maar al schreeuwt de wereld tegen jou ook net zo hard als tegen mij, jij moet nooit vergeten dat je mij hebt... Ik zal jou beschermen en jou die liefde geven die men mij niet gunde. Wees maar stil, jij, je moeke houdt van je.'

Wees maar stil jij, en: moeke houdt van je. In dit prevelen lag waarachtige liefde. Maar niet veel, en het kind, Mensje Meier genaamd, zou het met dat weinige heel lang moeten doen. Een uur nadat het op de wereld kwam, stierf de moeder. En toen al begon de wereld te schreeuwen en werd Mensje Meier stil.

Heel stil, alsof ze de raadgevingen van haar moeder nu al ter harte nam, kneep ze haar oogjes stijfdicht, terwijl ze rustig ademde. Lag ze

nu te luisteren naar het geschreeuw van haar grootmoe, die vooralsnog haar wereldje vormde?

Niemand zou het weten, ook grootmoe Meier niet. Deze dacht niet eens aan het kind toen ze in die dagen tegen buurvrouwen tierde: 'Is het geen schande dat Marie mij dit aandeed! Nooit kom ik hier overheen en nooit zal ik Marie dit kunnen vergeven. Zij piept er doodleuk tussenuit maar ik blijf met dat wurm van haar zitten! Wat moet ik met dat schepseltje waar ik niet om gevraagd heb?' En dan wierp ze een blik boordevol misprijzen in het vervelozes ledikantje in een hoek van de kamer, waarin Menneke gehoorzaam stil lag te wezen.

De buurvrouwen vonden geen woorden van troost voor de oude vrouw, omdat die er gewoonweg niet waren. En als grootmoe Meier jammerde 'waaraan heb ik deze schande te danken, waaráán dan toch?' moesten ze ook daarop het antwoord schuldig blijven en vroegen ze zich met grootmoe Meier af: Tja, waaraan...?

Grootmoe Meier had de klappen in het leven toch al wel gehad, vonden ze, druk fluisterend met elkaar. Flinke meppen, dreunen vaak, had ze moeten incasseren, die van haar een harde

vrouw hadden gemaakt. Hard voor anderen, ook voor zichzelf. Vier kinderen had ze in de loop der jaren naar het kerkhof moeten brengen. De tering, de stuipen, roodvonk, al deze gevreesde ziektes waren haar deur niet voorbij gegaan. Het vijfde kind, het nakomertje Marie, had ze mogen behouden, en dit kind werd door grootmoe Meier tot in de grond verwend. Ze kon Marie niets weigeren, Marie kreeg in alles haar zin en werd een doordouwertje.

Marie was twaalf jaar toen ze van school kwam en een dag later overleed haar vader. Nu stond grootmoe Meier alleen met de opgroeiende Marie in het leven. In een hard leven dat er niet eenvoudiger op werd, nu met de dood van haar Jacob ook zijn inkomsten uitbleven. Het enige lichtpuntje in die dagen was het feit dat Marie van school kwam. Want al verdiende zo'n meidje in een dienstje het zout in de pap niet, alle kleine beetjes waren nu welkom. Marie, zo oordeelde grootmoe Meier, moest in een net dienstje. Nu wilde Marie dit best wel hoor, maar zij zag het anders als haar moeder. Marie wilde niet in een boeren- of burgerdienst hier in dit kleine Groninger dorp, nee, dit dorp werd door Marie als te eng, te benauwend, omschreven. Marie had zo haar eigen plannen, en liet

zich door niemand dwarsbomen. Marie wilde naar de stad, naar Groningen, en daar in een dienst voor dag en nacht! Grootmoes bedenkingen omtrent dit plan waren van meet af aan zwak. Zij kon deze wispelturige dochter niets weigeren, ze had haar ook al lang niet meer in de hand! Met een bezwaard hart liet ze Marie gaan.

En Marie, het frisse boerenkind, zocht haar heil in de grote stad, alwaar, naar haar zeggen, men wist te léven. In de stad bruiste het van leven, dat was heel wat anders als op zo'n dorp dat dichtgeplakt leek met kranten! Grootmoe Meier nam werkhuizen in het dorp en kon zodoende net in haar levensonderhoud voorzien. Jaar na jaar verstreek, en Marie kwam op gezette tijden thuis. Marie, die bij elk kort en gejaagd bezoek veranderd was vond grootmoe Meier. Eens had dat wicht het hele hoofd vol krullen! Permanent noemde ze dat trots. Die trots kon grootmoe niet thuisbrengen omdat ze vond dat een mens blijven moest zoals hij door God was geschapen.

Maar omdat het haar Marie betrof, praatte grootmoe Meier dit weer goed door te zeggen. 'Ach, wat steekt er ook eigenlijk voor kwaad in dat het wichtje zich graag wat optuigt? Het is

allemaal even onschuldig als het meidje zelf.'

Inderdaad, maar de jaren hadden invloed op Marie Meier. Ze werd ouder, haar onschuld week en waar grootmoe Meier altijd bang voor was geweest, gebeurde: op een dag stond Marie plotsklaps voor haar ouderlijk huis met – zoals grootmoe Meier het oneerbiedig uitdrukte – het lijf vol armen en benen.

Grootmoe Meier tierde en schreeuwde, maar ze nam Marie wel liefdevol onder haar hoede. 'Kom maar, meidje, we zullen wel zien hoe we hier weer door komen...'

Wie de verwekker van het kind was? Als grootmoe Meier daar voor de zoveelste keer naar informeerde kneep Marie haar lippen stijf op elkaar en zweeg ze in alle talen.

Marie zweeg eveneens als grootmoe Meier een andere, voor haar gevoel een nog dringender vraag, stelde: 'Zeg me dan tenminste hoe ver je heen bent!'

Marie wilde ook dit niet vertellen, maar grootmoe kwam hier door een toevalligheid achter toen Marie nog maar een aantal dagen weer thuis was. Het gebeurde op een morgen dat Marie zich uit de bedstee liet glijden en grootmoe Meier toevallig de kamer inkwam. Toen zag ze die ver vooruitstekende buik en

toen begreep ze het ogenblikkelijk. Toen tierde ze in haar wanhoop: ‘Jij loopt het laatst, onterik die je bent! Je hebt je ingesnoerd, en mij en iedereen een rad voor de ogen gedraaid. Och, mijn lieve hemel, wat moet er van jou en dat kind van je worden...’

Nu hoefde grootmoe zich over Marie niet veel zorgen meer te maken, zij stierf twee weken daarna, in haar kraambed.

Het leven geeft en neemt; Marie had genomen en gegeven: Ze gaf haar oude moeder een pasgeboren kind, maar niet elke gift wordt in dank aangenomen...

De dorpsvrouwen hadden met grootmoe Meier te doen. Het zal je maar gebeuren, vond men, om op die leeftijd, ze was tweeënzestig, nog met een luierkind te worden opgescheept. Men zocht haar deels uit nieuwsgierigheid, deels uit fatsoen, op. Het kind werd hoofdschuddend bekeken, er werden de gebruikelijke vragen gesteld: ‘is het een meidje?’ en: ‘hoe heet het?’

‘Mensje...’ zei grootmoe Meier en het leek net alsof ze die naam vol afschuw uitspuugde.

‘Mensje...?’

‘Zo is ze ingeschreven, ja! Maar ze moet Menneke worden genoemd. Marie wilde dit

zo en aan haar laatste wens moet ik gehoorzamen... Menneke Meier, het koekoeksjong... en ik mag haar grootbrengen...' Dat laatste kwam bitter en honend. Nu was het waar dat Marie, vlak voor ze de grens tussen leven en dood overschreed, gefluisterd had: 'Noem haar Menneke, Moeder... Beloof me dat u haar Menneke zult noemen... het klinkt zoveel liever dan Mensje...'

Ook in dit gefluister van de stervende lag liefde, maar grootmoe Meier zag het verschil tussen die beide namen niet. Zij beseftte niet, zoals Marie in haar stervensuur, dat iets beter was dan niets...

Een heel klein beetje liefs dat het in Mennekes leventje op moest nemen tegen een boel geschreeuw van de wereld.

Marie Meier was twintig toen zij stierf, Menneke een uur oud, en grootmoe tweeënzestig. Een harde, verbitterde vrouw was ze, en Menneke moest het ontgelden.

Grootmoe Meier, zoals ze al jarenlang in het dorp werd genoemd, kon met het 'geschenk' Menneke niet blij zijn. Het was enkel en alleen omwille van Marie, dat ze het niet in een donkere kast wegmoffelde. Ze moest het wurm aanvaarden, er voor zorgen en er dagelijks te-

genaam kijken, omdat het er nu eenmaal was. Het was een bittere pil voor grootmoe Meier, die naar gezicht en houding dagelijks meer verzuurde en verkilde.

Het onschuldige kind las nooit een glimp van liefde of genegenheid in de oude ogen, wel afschuw en wrok. Om grootmoe Meiers niet goed te keuren gedrag tegenover Menneke iets te verzachten, kon men niets anders aanvoeren als haar leeftijd. Een bejaarde met een lui-kind, dat ging niet samen, dat paste niet bij elkaar.

Nee, voor grootmoe Meier viel het allemaal niet mee. Naast de verzorging van het kind, nam ze er ook nog twee werkhuisen bij. Dit was bittere noodzaak, want zo'n kind was je niet enkel tot last, het kostte ook geld! En dat geld moest zij verdienen, want naar de bedeling wilde ze voor geen goud. Grootmoe had, net als elk ander mens, haar trots. Zo werkte grootmoe Meier nu elke morgen in haar werkhuisen, een welwillende buurvrouw wipte dan af en toe even binnen om te zien of het met Menneke allemaal goedging. En 's middags naaide en verstellde ze kleren voor de beter be-deelden in het dorp.

's Winters, vaak al voor de schemer inviel,

kroop grootmoe dodelijk vermoeid naast haar kleinkind in de bedstee. Niet uit genegenheid sliepen ze naast elkaar, maar omdat het voor grootmoe een weldaad was dat jonge, warme lichaam naast zich te voelen. En ze bedacht dat het vroege naar bed gaan veel voordelen bood: de kachel vroeg niet meer om turf of hout en de petroleumlamp boven de tafel kon uit! En als ze zich dan aan het kind warmde, dat gehoorzaam doodstil bleef liggen, bepeinsde grootmoe Meier dat het wel een zegen was dat het wicht zo gehoorzaam en gewillig was.

O, zeker, net als elk klein kind had Menneke haar schrei-uurtje, maar het verbaasde grootmoe telkens weer dat Menneke op één dringend en bijtend bevel ‘Stil toch, jij!’ ogenblikkelijk stil werd.

‘Stil toch, jij!’ Dit hoorde Menneke zo vaak toen ze opgroeide tot jong meisje, dat ze een stil en gedwee meisje werd. Ze scheen het gescheld en getier van haar grootmoe gewoon over zich te laten komen. Grootmoes voortdurende gekijf joeg een angstige onrust in haar ogen, maar ze zweeg. Op school werd ze een buitenbeentje. Een eenling die nauwelijks opviel en stil haar eigen gangetje ging. Ze verdrongen zich niet om met haar te spelen. Menneke Meier was